

Postmottak KD

Høring om endringer i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven - studentombud, trakassering og tilrettelegging av læringsmiljø

Utdanningsforbundet takker for muligheten for å spille inn på departementets forslag når det gjelder lovfesting av studentombud og bedre tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og særskilte behov.

Utdanningsforbundet imøteser en lovfesting av studentombud og en tydeliggjøring i lovverket av hvilket ansvar utdanningsinstitusjonene har for å forebygge og forhindre både seksuell- og andre typer trakassering. Det samme gjelder deres ansvar og forpliktelser til å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne få tilgang til ønsket utdanning.

Vi støtter departementet når det gjelder betydningen av å forsterke og harmonisere bestemmelsene i de to lovene med likestillings- og diskrimineringslovverket. Dette gjelder både når det gjelder å forebygge å forhindre trakassering og seksuell trakassering, og også når det gjelder tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne og behov for særskilt tilrettelegging.

Slik vi vurderer burde det ha kommet enda tydeligere fram hvordan man skal forstå 'uforholdsmessig byrde for utdanningsinstitusjonen' i §§ 4-3 i uh-loven og § 15, femte ledd i fagskoleloven. I forarbeidene til likestillings- og diskrimineringsloven forklares dette slik:

«Denne begrensningen skal ses som en sikkerhetsventil og må ikke tolkes vidt. I vurderingen skal det blant annet legges vekt på tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse, kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser. Opplistingen av relevante hensyn er ikke uttømmende. Det skal ikke foretas en tradisjonell 'kostnad-nytte vurdering'».

Kravene til universell tilgjengelig vs individuell tilrettelegging kunne også vært fremhevet.

Videre følger ytterligere kommentarer på forslagene:

Taushetsplikten

Det foreslås å utvide taushetsplikten for ombudet, slik at det skal gjelde alle forhold man får kjennskap om i funksjonen som ombud, også forhold som ikke kan regnes som studentenes personlige forhold. Vi har stor forståelse for at studentene skal oppleve trygghet ved å henvende seg til ombudet. Studentene er i et underordningsforhold til utdanningsinstitusjonene og dermed til lærerne og også andre ansatte. De kan ha et behov for å ha noen å snakke med uten at de ønsker at man skal gå videre med en sak.

Intensjonene i lovforslagene i denne høringen er ment å tydeliggjøre utdanningsinstitusjonenes særlige ansvar for å forebygge trakassering inkludert seksuell trakassering. Vi spør oss om det å dele bekymringsfull informasjon om at noe ulovlig skjer, dog uten at kilde oppgis, er til hinder for å ivareta studentenes integritet. Vi tror denne type informasjon vil være av interesse for institusjonenes ledelse for å kunne utføre sin oppgave i tråd med forpliktelsene nedfelt i lov. (§ 4-3 lov om universiteter og høyskoler og § 15 i lov om fagskolenes virksomhet). Dersom det er behov for å stramme inn taushetsplikten er det samtidig viktig å jobbe spesielt med ytringskulturen på utdanningsinstitusjonen, slik at studentene våger å si ifra om kritikkverdige forhold og at ledelsen mottar slik informasjon på en god og konstruktiv måte.

Utdanningsforbundet vil likevel understreke at alminnelig taushetsplikt må kunne være tilstrekkelig. Vi understreker at dette ikke skal innebære en stadig utveksling av hva man har hørt som ombud, men være berettiget bekymring om at lovbrudd skjer. Det er viktig at ombudet har en uavhengig rolle vis á vis institusjonen. Vi viser også til Likestillings- og diskrimineringslovens § 14, hvor det er forbud mot gjengjeldelse når noen har fremmet klage om brudd på loven.

Studentombud - krav til kompetanse

Vi merker oss at juridisk kompetanse skal være et krav ved tilsetting som studentombud. Vi forstår det likevel slik at dette ikke nødvendigvis skal bety at man er jurist. Vi vil understreke betydningen av at ombudet i tillegg til juridisk sektorkompetanse også har god kjennskap til likestillings- og diskrimineringslovverket samt arbeidsmiljøloven. Studenter er riktig nok ikke ansatte og dermed ikke omfattet av sistnevnte lov, men når de er ute i praksis vil de, jf. aml § 1.6 f) kunne anses som arbeidstakere med hensyn til helse, miljø og sikkerhet.

Det bør være i sektorens interesse at ombudene har god og relevant kompetanse, og at virksomheten utøves på en ensartet måte. Det bør derfor sørges for at studentombudene kan møtes for å få jevnlig skoling og faglig oppdatering samt dele erfaringer.

Studentombud - tilsettingsform

Hovedregelen er at man skal tilsettes i fast stilling etter norsk lov. For å kunne benytte åremål skal det foreligge en hjemmel. Flere ombudsstillinger er på åremål: sivilombudet, likestillings- og diskrimineringsombudet og barneombudet. En ombudsrolle er en type tillitsvalgt, man skal tjene som hjelper og assistent for personer, som kan oppleve å stå i et underordningsforhold til andre. Det kan være tilfelle med studenter.

I lovforslaget åpnes det for at institusjonene kan velge å tilsette på åremål, med mindre man ansetter en person som allerede har en stilling på institusjonen. I det sistnevnte tilfellet skal åremål benyttes.

Utdanningsforbundet støtter opp om det prinsipielle i norsk rett om at stillinger skal være faste. Det skillet man foreslår mellom tilsatte på institusjonen og ikke-tilsatte, støtter opp om studentombudet som arbeidstaker. Vi mener likevel at departementet også burde ha vurdert tilsettingsformen i relasjon til den ønskede uavhengigheten til institusjonen og 'tillitsvalgtrollen' overfor studentene. Vi ber departementet vurdere hvordan man kan ivareta uavhengigheten dersom institusjonen er tilsettende myndighet. Dette er særlig viktig med hensyn til forslaget om at hver institusjon skal kunne utforme eget mandat for ombudet. Det må være viktig ved etablering av studentombudsordningen at alle studenter får tilsvarende tjeneste.

Studentombud – vilkår for å utføre jobben

Hensikten med et studentombud må være at det er tilgjengelig for alle studenter uansett størrelsen på institusjonen man går på. Institusjonene kan være fordelt på spredte campus, f.eks. gjelder dette i særlig grad for NTNU med lange avstander. Selv om det datateknisk lar seg gjøre å ha møter over lange avstander, bør det vurderes om dette er tilstrekkelig for å ivareta studentene i sårbare situasjoner. Fagskolemiljøene er små og spredt. Også her bør studentene få gode tilbud

Tilgjengelighet handler også om studentombudenes kapasitet til å betjene flere titusen av studenter. Det synes umiddelbart krevende å ha ombudsrolle overfor 40.000 studenter. Erfaringer viser også at jo mer kjent ombudet er jo mer og oftere blir tjenesten benyttet.

Utdanningsforbundet mener at ansvarsområdet bør ligge nærmere 10.000 studenter enn 40.000. For at også mindre institusjoner skal kunne ha mulighet for å gi uavhengig og habil hjelp til studenter, bør det kunne vurderes om mindre institusjoner deler ombud. Dette kan også være gunstig for å unngå delstillinger for ombudene og dermed sikre uavhengigheten til institusjonene og dermed dedikasjonen til rollen som studentenes ombud. Fysisk tilgjengelig bør også være med i en slik vurdering

Det vises til utforming av mandat for rollen, som er gjort av de institusjonene som allerede har innført studentombud. Selv om et fullstendig mandat for rollen blir utarbeidet av institusjonen i samarbeid med studentene, mener Utdanningsforbundet departementet bør vurdere om lovteksten skal være mer presis i formuleringen av ansvarsområdet, for å sikre alle studenter får et likt tilbud uansett hvor i landet de studerer. Blant annet foreslår vi å hjemle ombudets uavhengighet i begge lovene:

Studentombudet skal sikres uavhengighet og kan ikke instrueres i sitt virke.

Studentombud – finansiering

Utdanningsforbundet mener det er et skritt i riktig retning å sikre studentenes rettigheter med en ombudstjeneste. Da må også finansieringen av rollen være sikret. Jobber man godt med forebygging og forhindring av trakassering og seksuell trakassering, og også med tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og særskilte behov, vil dette sannsynligvis medføre utgifter. Det er derfor viktig at finansieringen av ombudet og de nevnte oppgavene ikke går på bekostning av studietilbudet som gis.

Evaluerings

Utdanningsforbundet mener studentombudsordningen bør evalueres etter to-tre år. Det vil gi muligheter for å se om studentombudene har rett kompetanse, om studentene har reell mulighet til å kunne benytte og få hjelp av tjenesten. Det vil også kunne gi grunnlag for å vurdere om utformingen av mandat(er) står i forhold til de oppgavene ombudet er tiltenkt og faktisk har fått.

Med vennlig hilsen

Ruth-Line Meyer Walle-Hansen
Seksjonsleder

Anne Kathrine Blyverket
Seniorrådgiver

[Klikk her for å skrive inn tekst.](#)